Yalan ?çeri?ine Ba?l? Kabul Edilebilirlik De?erlendirmeleri Ölçe?i” (Y?BKEDÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yalan ?çeri?ine Ba?l? Kabul Edilebilirlik De?erlendirmeleri Ölçe?i” (Y?BKEDÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32780

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Yalan ?çeri?ine Ba?l? Kabul Edilebilirlik De?erlendirmeleri Ölçe?i (Y?BKEDÖ), bireylerin farkl? türdeki yalan içeriklerinin sosyal ve ahlaki aç?dan ne kadar kabul edilebilir oldu?unu de?erlendirmelerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, özellikle ki?ileraras? ili?kiler ba?lam?nda söylenen yalanlar?n alg?lanan me?ruiyetini ve s?kl???n? ara?t?rmay? hedefleyen daha büyük bir çal??man?n parças? olarak Ya?mur Rumeli taraf?ndan 2020 y?l?nda haz?rlanm??t?r. Ölçek geli?tirme çal??mas?, Hacettepe Üniversitesi'nde tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsam?nda gerçekle?tirilmi?tir.

Ölçek, yalan söyleme davran???n?n sadece s?kl???n? de?il, ayn? zamanda bu davran???n alt?nda yatan motivasyonlar? ve toplumsal yarg?lar? incelemeye olanak tan?r. Ölçe?in temel amac?, yalanlar?n içeri?ine ba?l? olarak de?i?en kabul edilebilirlik düzeylerini nicel verilere dönü?türmektir.

Anahtar Kelimeler

Yalan ?çeri?i, Yalan Kabul Edilebilirli?i, Ölçek Geli?tirme, Psikometri, Ki?ileraras? ?li?kiler, Ahlaki Yarg?, Hacettepe Üniversitesi.

Yazarlar

Ya?mur Rumeli

Amaç

Yalan ?çeri?ine Ba?l? Kabul Edilebilirlik De?erlendirmeleri Ölçe?i (Y?BKEDÖ)'nin birincil amac?, bireylerin çe?itli ba?lamlarda ve farkl? içeriklere sahip yalanlar? ne ölçüde kabul edilebilir bulduklar?n? sistematik olarak de?erlendirmektir. Bu ölçek, özellikle yalan?n içeri?inin (örn. ba?kas?na fayda sa?layan, kendini koruyan veya sadece keyif için söylenen yalanlar) yalan?n alg?lanan ahlaki a??rl??? ve sosyal kabul edilebilirlik düzeyi üzerindeki etkisini incelemek üzere tasarlanm??t?r.

Geli?tirme çal??mas?n?n ana referans? olan yüksek lisans tezi, a?k biçimleri ile yalan içeri?i aras?ndaki ili?kiyi incelemi?tir. Bu nedenle ölçek, özellikle romantik ili?kiler ve yak?n çevre ba?lam?nda yalanlara kar?? gösterilen tutumlar? ve yarg?lar? ölçmekte güçlü bir potansiyele sahiptir. Ölçek, deneysel psikolojide ve etik ara?t?rmalar?nda yalan?n karma??k do?as?n? anlamaya yönelik de?erli bir araç sunmaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yap?

Y?BKEDÖ, bili?sel ve sosyal psikoloji alanlar?nda s?kça incelenen yalan söyleme davran??? ve ahlaki muhakeme yap?lar?n? ölçmektedir. Ölçe?in temel yap?s?, yalan?n sadece varl???na de?il, ayn? zamanda yalan?n amac?na ve sonuçlar?na odaklanan bir de?erlendirme sürecini yans?t?r.

Ölçek, muhtemelen farkl? alt boyutlardan olu?maktad?r. Bu alt boyutlar, yalan?n hangi kategoriye girdi?ine ba?l? olarak (örne?in, fedakar yalanlar, bencil yalanlar, kaç?nma yalanlar?) kabul edilirlik düzeylerini ayr? ayr? ölçebilir. Ölçe?in psikometrik yap?s?n?n tam olarak anla??labilmesi için, tezin Faktör Analizi bölümünün incelenmesi gerekmektedir. Ancak genel olarak, bireylerin kabul edilebilirlik yarg?lar?ndaki bireysel farkl?l?klar? ortaya ç?karmay? amaçlar.

Geçerlik

Ölçe?in orijinal kaynak bilgisinde geçerlik (validity) bilgisi "-" olarak belirtilmi?tir. Ancak bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilen bir ölçek oldu?u göz önüne al?nd???nda, tam tez metninde geçerlik çal??malar?n?n (kapsam geçerli?i, yap? geçerli?i, ölçüt ba??nt?l? geçerlik) detayl? olarak sunulmu? olmas? beklenir.

Genellikle bu tür geli?tirme çal??malar?nda, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? gerçekten ölçüp ölçmedi?ini belirlemek için Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c? Faktör Analizi yöntemleri kullan?l?r. Ölçe?in geçerlik kan?tlar?n?n, yalan içeri?i ile ilgili di?er ölçütlerle (örne?in, sosyal istenirlik ölçekleri veya ahlaki geli?im testleri) korelasyonlar? yoluyla da desteklenmi? olmas? muhtemeldir.

Güvenirlik

Ölçe?in orijinal kaynak bilgisinde güvenirlik (reliability) bilgisi "-" olarak belirtilmi?tir. Psikometrik aç?dan sa?lam bir araç olu?turmak için, geli?tirme a?amas?nda iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa katsay?s?) ve/veya test-tekrar test güvenirli?i çal??malar?n?n yap?lm?? olmas? gerekir.

?ç tutarl?l?k analizleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Yüksek lisans tezi, bu ölçe?in farkl? alt boyutlara ayr?l?p ayr?lmad???n? ve bu alt boyutlar?n her birinin kabul edilebilir düzeyde güvenirlik katsay?lar?na sahip olup olmad???n? detayland?rmal?d?r. Bu veriler, ölçe?in gelecekteki ara?t?rmalarda ne kadar güvenilir sonuçlar üretece?i hakk?nda kritik bilgi sa?lar.

Faktör Analizi

Bu ölçek, geli?tirme a?amas?nda oldu?u için, yap?s?n?n belirlenmesinde muhtemelen Faktör Analizi yöntemleri kullan?lm??t?r. Y?BKEDÖ'nün çok boyutlu bir yap?ya sahip olmas? beklenmektedir, zira farkl? yalan içeriklerinin (örne?in, "kendini koruma", "ba?kas?na zarar verme",

ARABPSYCHOLOGY.COM

"sosyal uyum") kabul edilebilirlik de?erlendirmelerini farkl? ?ekillerde etkilemesi olas?d?r.

Tez çal??mas?, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ile ölçe?in faktör yap?s?n? ortaya ç?karm?? ve ard?ndan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile bu yap?n?n örneklem üzerinde tutarl?l???n? test etmi? olabilir. Bu analizler, ölçe?in nihai madde say?s?n?, puanlama yap?s?n? ve alt ölçeklerini belirlemede temel rol oynam??t?r.

Araç

Test Type:

Ölçek Geli?tirme (Development)

Format:

Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi "-" olarak belirtilmi?tir. Ancak kabul edilebilirlik de?erlendirmesi yap?ld??? için, format?n genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi bir derecelendirme ölçe?i olmas? muhtemeldir (örne?in, 1=Kesinlikle Kabul Edilemez, 5=Kesinlikle Kabul Edilebilir).

Language Available:

Türkçe

Population Group:

Yeti?kinler ve üniversite ö?rencileri. Yüksek lisans tezlerinin örneklemi genellikle üniversite ö?rencileri üzerinden toplanmaktad?r.

Age Group:

18 ya? ve üzeri (Genç Yeti?kin ve Yeti?kin).

Population Details:

Ara?t?rma, Hacettepe Üniversitesi'nde yap?ld??? için, örneklemin büyük bir k?sm?n?n Türkiye'deki üniversite popülasyonundan olu?tu?u varsay?lmaktad?r. Ölçe?in geçerlili?i ve güvenirli?i, bu spesifik popülasyonun özellikleri dikkate al?narak de?erlendirilmelidir.

Test Methodology:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Kat?l?mc?lardan, sunulan farkl? yalan senaryolar?n?n veya içeriklerinin ne ölçüde kabul edilebilir oldu?unu belirtmeleri istenmektedir.

Anahtar Kelimeler

Yalan Alg?s?, Ahlak Psikolojisi, ?li?ki Biçimleri, Likert Ölçe?i, Sosyal Psikoloji, Lisansüstü Ara?t?rma.

Yazarlar

Author ORCID Identifier:

Mevcut de?il.

Affiliation Email addresses:

rumeliyagmur@gmail.com

Correspondence Address:

Ya?mur Rumeli (Hacettepe Üniversitesi, Ankara)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler:

Ölçe?in kullan?m? için yazar Ya?mur Rumeli ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Kullan?m haklar? genellikle lisansüstü tez dan??man? ve üniversite taraf?ndan belirlenen etik kurallara tabidir.

Ücret:

Ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m?n?n ücretsiz oldu?u varsay?lmaktad?r, ancak yazarla teyit edilmelidir.

Test Y?l?:

2020

ARABPSYCHOLOGY.COM

Orijinal PDF Belgesi:

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: yalan-icerigine-bagli-kabul-edilebilirlik-degerlendirmeleri-olcegi-yibkedo-toad.pdf

Kaynaklar

Rumeli, Y. (2020). *A?k biçimleri ve söylenen yalan içeri?inin yalan?n söylenme s?kl??? ve kabul edilebilirli?i ile ili?kisi* . Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Yalan ?çeri?ine Ba?l? Kabul Edilebilirlik De?erlendirmeleri Ölçe?i" (Y?BKEDÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Bu ölçe?in maddeleri orijinal kaynak metinde sa?lanmam??t?r. Maddeler, Ya?mur Rumeli'nin 2020 tarihli "A?k biçimleri ve söylenen yalan içeri?inin yalan?n söylenme s?kl??? ve kabul edilebilirli?i ile ili?kisi" ba?l?kl? yüksek lisans tezinde yer almaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM